

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 140/2012-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. marca 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. R. S. a D. S., obaja bytom M., zastúpených advokátom Mgr. K. H., B., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky rozhodnutiami Daňového úradu Bratislava I sp. zn. 600/2300/16961/2001 z 20. novembra 2001 a sp. zn. 600/2300/169613/2001 z 20. novembra 2001, rozhodnutiami Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky sp. zn. II/2300/586/2002/3289 z 28. januára 2002 a sp. zn. II/2300/585/2002/3289 z 28. januára 2002, rozsudkom Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 10 C 131/2005 z 22. júna 2011 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5 Co 387/2011 z 29. novembra 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. R. S. a D. S. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. februára 2012 faxom doručená a podaním doručeným 29. februára 2012 písomne doplnená sťažnosť R. S., M. (ďalej len „sťažovateľ“), a D. S., M. (ďalej len „sťažovateľka“, spolu len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom Mgr. K. H., B., ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozhodnutiami Daňového úradu Bratislava I (ďalej len „daňový úrad“) sp. zn. 600/2300/16961/2001 z 20. novembra 2001, sp. zn. 600/2300/169613/2001 z 20. novembra 2001 (ďalej len „rozhodnutia daňového úradu“), rozhodnutiami Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky (ďalej len „daňové riaditeľstvo“) sp. zn. II/2300/586/2002/3289 z 28. januára 2002 a sp. zn. II/2300/585/2002/3289 z 28. januára 2002 (ďalej len „rozhodnutia daňového riaditeľstva“), rozsudkom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 10 C 131/2005 z 22. júna 2011 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 387/2011 z 29. novembra 2011 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sa ako navrhovatelia návrhom podaným okresnému súdu domáhali od žalovaného Ministerstva financií Slovenskej republiky ako pôvodne žalovaného zaplataenia sumy 2 083 000 Sk s prísl. z titulu náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu štátu. Konanie bolo vedené okresným súdom pod sp. zn. 10 C 131/2005. Sťažovatelia svoj návrh odôvodnili takto: „Sťažovatelia... uzavreli dňa 10. 09. 2001 ako budúci predávajúci s budúcim kupujúcim – obchodnou spoločnosťou E., s. r. o... zmluvu o uzavretí budúcej kúpnej zmluvy... Predmetom... bol záväzok zmluvných strán... uzavrieť v lehote... zmluvu o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam... byt..., k bytu prislúchajúci spoluvlastnícky podiel na spoločných častiach a spoločných zariadenia bytového domu..., spoluvlastnícky podiel k pozemku... za kúpnu cenu... 8 800 000,- Sk... do dňa 10. 05. 2002...“

Zmluvné strany... sa dohodli..., že záväzok zmluvných strán ZBKZ zaniká ak v lehote (najneskôr do dňa 10. 05. 2002) budú nehnuteľnosti... zaťažené právami tretích osôb...

Daňový úrad Bratislava I... 20. 11. 2001 vydal rozhodnutie pod číslom konania 600/2300/16961/2001, 600/2300/169613/2001, na základe obsahu ktorých na nehnuteľnostiach navrhovateľov... bolo zriadené záložné právo na zabezpečenie daňového nedoplatku (zo strany navrhovateľa v I. rade) vo výške 761 351,- Sk a to aj napriek tomu, že navrhovateľ v I. rade dňa 27. 02. 2001 vzniesol námietku premlčania nároku uplatneného voči osobe navrhovateľa v I. rade Daňovým úradom Bratislava I...

Voči obsahu predmetných rozhodnutí (600/2300/16961/2001, 600/2300/169613/2001) Daňového úradu Bratislava I podal navrhovateľ I. rade... odvolanie. Daňové riaditeľstvo SR... dňa 28. 01. 2001 číslo konania 11/2300/586/2002/3289, 11/2300/585/2002/3289 napadnuté rozhodnutia... (Daňový úrad Bratislava I) potvrdilo.

Rozhodnutia Daňového riaditeľstva SR (11/2300/586/2002/3289, 11/2300/585/2002/3289) a taktiež rozhodnutia Daňového úradu Bratislava I (600/2300/16961/2001, 600/2300/169613/2001) boli výrokom rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, číslo konania 4 Sž28-29/02 zo dňa 24. 09. 2002 zrušené a predmetná vec bola vrátená Daňovému úradu SR na ďalšie konanie. Dôvodom rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o zrušení predmetných rozhodnutí bola ich nezákonnosť...

na žiadosť navrhovateľa v I. rade zo dňa 07. 05. 2003... správa katastra Bratislava I... záložné práva viaznuce na nehnuteľnostiach... v prospech Daňového úradu Bratislava I z... katastra nehnuteľností vymazala...

Navrhovateľ v I. rade... dňa 15. 02. 2002 oznámil... obchodnej spoločnosti E... vyššie uvedený skutkový stav a zároveň navrhovateľ v I. rade navrhol budúcemu kupujúcemu aby vzájomne uzavreli dodatok k ZBKZ za účelom predĺženia lehoty na uzavretie samotnej budúcej kúpnej zmluvy...

Listom zo dňa 25. 02. 2002... obchodná spoločnosť E... oznámil navrhovateľom, že záväzok uvedený v obsahu ZBKZ uzavrieť s navrhovateľmi kúpnu zmluvu zanikol... nakoľko záložné právo na nehnuteľnostiach bolo zriadené v prospech tretej osoby...

Navrhovatelia majú... za to, že k uzavretiu samotnej... kúpnej zmluvy... nedošlo z dôvodu vydania nezákonných rozhodnutí zo strany Daňového Úradu Bratislava I ako aj Daňového riaditeľstva SR. Navrhovatelia po výmaze záložného práva k predmetným nehnuteľnostiam mali naďalej záujem predmetné nehnuteľnosti predať za kúpnu cenu ako bola dohodnutá v obsahu ZBKZ resp. za vyššiu kúpnu cenu, čo sa navrhovateľom nepodarilo vzhľadom na plynutie času a pokles kúpnych cien porovnateľných nehnuteľností v rozhodnom časovom období. Predmetné nehnuteľnosti napokon navrhovatelia predali za najvyššiu ponúkanú možnú kúpnu cenu a to Ľudovej banke a. s. v zmysle obsahu ustanovení kúpnej zmluvy vzájomne uzavretej dňa 05. 06. 2003 za kúpnu cenu vo výške 6 717 000,- Sk. Peňažný rozdiel medzi kúpnu cenou dohodnutou v obsahu ZBKZ (s obchodná spoločnosť E.... 8 800 000,- Sk a kúpnu cenou /6 717 000,- Sk / vyplatenou za predmetné nehnuteľnosti v zmysle uzavretej kúpnej zmluvy (s Ľudovou bankou, a. s.) predstavuje peňažnú sumu vo výške 2 083 000,- Sk. Uvedený peňažný rozdiel medzi kúpnyimi cenami predstavuje škodu – ušlý zisk navrhovateľov, ktorá navrhovateľom vznikla práve na základe vydaných nezákonných rozhodnutí /Daňového Úradu Bratislava I ako aj Daňového riaditeľstva SR/ ako správnych orgánov – správcov dane na základe nimi vydaných nezákonných rozhodnutí. Navrhovateľom na základe uvedeného skutkového stavu vznikol nárok na náhradu škody s poukazom na obsah ust. § 3, § 4 § 9 zákona č. 58/1963 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom v znení neskorších predpisov...

Navrhovatelia požiadali Ministerstvo financií Slovenskej republiky... o predbežné prerokovanie svojho uplatneného nároku, pričom MF SR nárok navrhovateľov neuspokojilo, čím bol tak daný dôvod pre navrhovateľov uplatniť si svoj nárok formou podania žalobného návrhu na... súd..."

Rozsudkom okresného súdu bol návrh sťažovateľov zamietnutý. Proti rozsudku okresného súdu podali sťažovatelia odvolanie, ktoré odôvodnili takto: „Príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím Daňového úradu Bratislava I, resp. Daňového riaditeľstva SR, a škodou, ktorá navrhovateľom... vznikla, existuje... V čase, kedy uzatvorili Zmluvu o budúcej zmluve..., si budúci kupujúci stanovil podmienky týkajúce sa predmetu kúpy... Jednou z týchto podmienok... bolo, aby na predmete kúpy neviazali žiadne ťarchy... V čase,

keď sa malo k predaju bytu pristúpiť, však navrhovatelia... neboli schopní túto... podmienku splniť, a to v dôsledku konania odporcu, resp. jemu podriadených orgánov, ktoré bolo vyhodnotené ako nezákonné.

Úvahy o tom, že navrhovatelia v I. a II. rade mohli požiadať správcu dane o udelenie súhlasu s predajom nehnuteľnosti, sú bezpredmetné, nakoľko kupujúci nemal záujem nadobudnúť byt, na ktorom by viazli ťarchy. Prípadné udelenie súhlasu s prevodom by teda nič neriešilo...

Čo sa týka... predaja bytu – po vymazaní daňového záložného práva – navrhovatelia... nemali veľa času, nakoľko ich veritelia sa dožadovali vrátenia poskytnutých finančných prostriedkov. V tejto situácii teda nemali na výber a boli nútení byt predať záujemcovi, ktorý im v daný okamih ponúkol najvyššiu sumu. Nie je preto správnym záver súdu, že navrhovatelia v I. a II. rade mohli počkať na výhodnejšiu ponuku, a zmluvu s Ľudovou bankou, a. s. uzatvorili slobodne s vedomím, že kúpna cena je nižšia než pôvodne očakávali. Zmluvu síce uzatvárali slobodne, avšak pod tlakom okolností, kedy nemali možnosť čakať na výhodnejšiu ponuku. Ak by čakali na záujemcu, ktorý by bol ochotný za byt zaplatiť pôvodne očakávanú kúpnu cenu cca 292.100,- EUR, mohli by prejsť celé mesiace, ak nie roky, pričom však oni tento čas nemali.

Nárast cien bytov a nehnuteľností v rozhodnom období sa podľa predložených dôkazov zvyšovali predovšetkým pri menších – jedno a dvojizbových bytoch. Pri predmetnom byte, ktorý bol vo vlastníctve navrhovateľov v I. a II. rade, sa však jednalo o nadštandardný byt – mezonet v centre B., ktorý ako predmet kúpy bol zaujímavý a prijateľný pre oveľa užší okruh záujemcov, než bežný dvoj, trojizbový byt. Z uvedeného je preto zrejmé, že aj počet ponúk bol obmedzený.

Navrhovatelia v I. a II. rade sú... toho názoru, že prvostupňový súd sa v prípade zisťovania, či spoločnosť E. s. r. o. mala, alebo nemala finančné prostriedky na kúpu bytu, zaoberal skutočnosťou, ktorá nebola dôležitá pre rozhodovanie vo veci samej a nemala mať na výrok rozsudku ani žiadny vplyv. Ak by aj v rozhodnom období nemala dostatok vlastných finančných prostriedkov, tieto si vždy mohla zaobstaráť vo forme pôžičky či úveru, z ktorého by kúpna cena bola uhradená.“

Rozsudkom krajského súdu bol rozsudok okresného súdu potvrdený.

Podľa sťažovateľov „Nezákonnými rozhodnutiami Daňového úradu Bratislava I. a Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky vznikol objektívne stav, keď sťažovateľ v I. rade a sťažovateľ v II. rade napriek tomu, že z hľadiska objektívneho práva boli vlastníckymi predmetnými nehnuteľnosťmi práve pre existenciu nezákonných rozhodnutí nemohli neobmedzene disponovať s predmetom svojho vlastníckeho práva (predmetnými nehnuteľnosťami), predovšetkým nemohli nehnuteľnosti scudzit' a to napriek tomu, že mali záujem a taktiež zmluvný záväzok (ZOBK) svoje nehnuteľnosti predať. Vzhľadom na objektívnu a preukázateľnú skutočnosť, keď nebolo možné bez súhlasu záložného veriteľa nehnuteľnosti predať za vzájomne dohodnutú kúpnu cenu v obsahu ZBKZ (8 800 000,-Sk), vznikla tak sťažovateľovi v I. rade a sťažovateľovi v II. rade škoda vo forme ušlého zisku vo výške 2 083 000,- Sk (69 142,93 €).“.

Sťažovateľ je toho názoru, že „Napadnutý rozsudok dovolacieho súdu resp. jeho premisy sú v nesúlade so skutkovými zisteniami... Dovolací súd jednoznačne nesprávne aplikoval ustanovenia zák. č. 58/69 Zb.“.

Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd rozhodol o ich sťažnosti týmto nálezom:

„1. Základné právo sťažovateľa v I. rade a sťažovateľa v II. rade na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky rozhodnutím Daňového úradu Bratislava I sp. zn.: 600/2300/16961/2001, 600/2300/169613/2001, Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky 11/2300/586/2002/3289, 11/2300/585/2002/3289, Okresného súdu Bratislava I č. k.: 10C 131/2005 zo dňa 22. 06. 2011, Krajského súdu v Bratislave 5Co 387/11 zo dňa 29. 11. 2011 porušené bolo.“

2. Rozsudok Okresného súdu Bratislava I č. k.: 10C131/2005 a rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k.: 5Co 387/11 zo dňa 29. 11. 2011 sa zrušujú a vec sa Okresnému súdu Bratislava I vracia na ďalšie konanie

3. Okresný súd Bratislava I a Krajský súd v Bratislave sú povinní uhradiť sťažovateľovi v I. rade a sťažovateľovi v II. rade náhradu trov konania a trov právneho zastúpenia a to do 15 dní od doručenia nálezu na bankový účet ich právneho zástupcu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa judikatúry ústavného súdu o zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (v danom prípade krajského súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré sťažovateľ označil, či už pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 66/98, III. ÚS 206/03, II. ÚS 77/04). Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 195/04, I. ÚS 11/05).

V súlade s uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľov podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažovatelia namietajú porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy rozhodnutiami daňového úradu, rozhodnutiami daňového riaditeľstva, rozsudkom okresného súdu a rozsudkom krajského súdu.

1. K porušeniu základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy rozhodnutiami daňového úradu a daňového riaditeľstva

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že sťažovateľ musí v sťažnosti namietat' porušenie svojich základných práv. V spojitosti s konaním pred správnymi orgánmi je to možné len vtedy, ak je účastníkom konania, v ktorom namieta porušenie svojich základných práv. Sťažovateľka účastníčkou správneho konania, v ktorom boli vydané rozhodnutia, ktorým mali byť porušené jej základné práva, v čase podania sťažnosti nebola.

Keďže sťažovateľka nemala v predmetnom správnom konaní procesné postavenie účastníčky konania, nemohlo posudzovanými rozhodnutiami daňového úradu a daňového riaditeľstva dôjsť k porušeniu jej základných práv.

Pretože sťažnosť ústavnému súdu podala sťažovateľka, ktorá nie je aktívne vecne legitimovaná na podanie sťažnosti, ústavný súd dospel k záveru, že ide o sťažnosť podanú neoprávnenou osobou, a preto ju pri predbežnom prerokovaní v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. K porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy rozhodnutiami daňového úradu

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, je založená na základe princípu subsidiarity. Zo subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplýva, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľka sa môže domôcť ochrany svojho základného práva alebo slobody využitím jej dostupných a aj účinných právnych prostriedkov pred iným orgánom verejnej moci, odmietne takúto sťažnosť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na prerokovanie (mutatis mutandis napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 269/06). Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľky je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 36/96).

V danom prípade bol sťažovateľ oprávnený podať proti rozhodnutiam daňového úradu odvolania, o čom vedel, odvolania podal a daňové riaditeľstvo o nich rozhodlo. Z toho vyplýva, že sťažovateľ mal k dispozícii účinný právny prostriedok na ochranu svojich práv, o ktorom bolo oprávnené rozhodnúť daňové riaditeľstvo, čo vylučuje právomoc ústavného súdu.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie jeho základných práv rozhodnutiami daňového úradu pre nedostatok svojej právomoci.

3. K porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy rozhodnutiami daňového riaditeľstva

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa rozhodnutiami daňového riaditeľstva ústavný súd poukazuje na už uvedený princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd.

V danom prípade bol sťažovateľ oprávnený podať žalobu o preskúmanie rozhodnutí daňového riaditeľstva Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), o čom vedel, žalobu podal a najvyšší súd o nej rozhodol. Z toho vyplýva, že sťažovateľ mal k dispozícii účinný právny prostriedok na ochranu svojich práv, o ktorom bol oprávnený rozhodnúť najvyšší súd, čo vylučuje právomoc ústavného súdu.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie jeho základných práv rozhodnutiami daňového riaditeľstva z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

4. K porušeniu základných práv sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy rozsudkom okresného súdu

Vo vzťahu ku namietanému porušeniu základných práv sťažovateľov rozsudkom okresného súdu ústavný súd tiež poukazuje na už uvedený princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd.

V danom prípade boli sťažovatelia oprávnení podať proti rozsudku okresného súdu odvolanie, o čom vedeli, odvolanie podali a krajský súd o ňom rozhodol. Z toho vyplýva, že sťažovatelia mali k dispozícii účinný právny prostriedok na ochranu svojich základných práv, o ktorom bol oprávnený rozhodnúť krajský súd, čo vylučuje právomoc ústavného súdu.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľov v časti namietajúcej porušenie ich základných práv rozsudkom okresného súdu z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

5. K porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Sťažovatelia vidia porušenie nimi označeného práva tým, že napadnutý rozsudok krajského súdu je v nesúlade so skutkovými zisteniami a krajský súd nesprávne aplikoval ustanovenia zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon o zodpovednosti za škodu“).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Zákon o zodpovednosti za škodu zakladá objektívnu zodpovednosť štátu za súčasného splnenia troch podmienok, a tými sú nesprávny úradný postup, vznik škody a príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody.

Čo sa týka existencie nesprávneho úradného postupu a škody, táto otázka nebola v konaní pred všeobecnými súdmi sporná.

V konkrétnych okolnostiach danej veci bolo teda zásadnou otázkou určenie, či medzi nesprávnym úradným postupom a škodou sťažovateľov existuje príčinná súvislosť. Úlohou ústavného súdu bolo skúmať, aké skutkové a právne úvahy viedli krajský súd k potvrdzujúcemu rozsudku, či v danom prípade krajský súd existenciu príčinnej súvislosti náležite vysvetlil a či neboli relevantné ustanovenia zákona o zodpovednosti za škodu aplikované spôsobom, ktorý by signalizoval porušenie označených základných práv sťažovateľov.

Krajský súd v relevantnej časti napadnutého rozsudku uvádza: *„Vzhľadom na skutočnosť, že odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje i s odôvodnením napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa, obmedzil odvolací súd odôvodnenie potvrdzujúceho rozhodnutia na konštatovanie správnosti dôvodov uvedených súdom prvého stupňa v zmysle ust. § 219 ods. 2 O. s. p. v znení účinnom od 15. 10. 2008.“*

Kedže krajský súd postupoval pri rozhodovaní o odvolaní sťažovateľov v zmysle § 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, ústavný súd poukazuje aj na nasledujúcu relevantnú časť odôvodnenia rozsudku okresného súdu: «Súd vychádzal pri rozhodovaní zo skutkového stavu zisteného vykonaným dokazovaním a to výsluchom účastníkov konania, svedkyne D. B., oboznámením sa s obsahom listinných dôkazov založených v spise /ktorých obsah súd cituje v odôvodnení rozsudku nižšie/, pričom prihliadol na ďalší obsah spisového materiálu (§ 120 ods. 1 O. s. p.). Navrhovatelia vo

svojom návrhu boli povinní v zmysle ust. § 79 ods. 1 O. s. p. pravdivo opísať rozhodujúce skutočnosti a označiť dôkazy, ktorých sa dovoľávali a ďalej prispieť k dosiahnutiu účelu konania pravdivým a úplným opísaním potrebných skutočností a označením dôkazných prostriedkov v zmysle ust. § 101 ods. 1 O. s. p.. Súd vec prejednal v intenciách tvrdení uvádzanými navrhovateľmi v návrhu, ktorými odôvodňovali svoj žalobný návrh a prednesov na pojednávaní.

Z výsluhu navrhovateľov mal súd preukázaný skutkový stav uvádzaný v návrhu, ako aj tú okolnosť, že k predaju nehnuteľností Ludovej banke a. s. sa rozhodli na základe tej skutočnosti, že ich veritelia žiadali o vrátenie pôžičiek. Tento dôvod navrhovateľ v prvom rade uviedol na pojednávaní konanom dňa 5. 5. 2010.

Z výsluch svedkyne D. B. na pojednávaní konanom dňa 18. 4. 2001 vyplynulo, že ako konateľka spoločnosti E., s. r. o. bola oslovená známym R. K., aby uvedená spoločnosť kúpila byt navrhovateľov, ktorý sa mal následne predať záujemcovi na C./nevedela sa presne vyjadriť či išlo právnickú respektíve fyzickú osobu/. Svedkyňa uviedla, že byt navrhovateľov spoločnosť E., s. r. o. nekúpila z dôvodu, že cyperský záujemca stratil záujem o kúpu bytu z dôvodu, že na byte bolo zriadené záložné právo. Svedkyňa uviedla, že spoločnosť E., s. r. o. nemala dostatok finančných prostriedkov na kúpu predmetného bytu, tento mal byť kúpený z finančných prostriedkov R. K. Svedkyňa uviedla, že s pánom R. K. nemala uzavretú žiadnu písomnú dohodu, predmetom ktorej by bol jeho záväzok, že poskytne finančné prostriedky na kúpu bytu navrhovateľov.

Súd v konaní nevypočul svedka R. K., nakoľko odporca zisťoval jeho adresu bydliska, avšak žiadne informácie o osobe svedka po roku 2007 sa nepodarili zistiť. Navrhovatelia netrvali na preverení informácií poskytnutých súdu odporcom a z tohto dôvodu súd adresu R. K. nezisťoval ako aj z dôvodu, že by súd jeho výsluch považoval za nadbytočný, vzhľadom na rozhodnutie súdu, ktorým súd návrh navrhovateľov zamietol na základe vykonaného dokazovania.

Z vykonaného dokazovania a to z písomnej odpovede Národnej asociácie realitných kancelárií Slovenska doručenej súdu dňa 6. 11. 2009 mal súd preukázané, že cena luxusných bytov sa mohla v roku 2001 dostať na úroveň kolo 40 000,- Sk m². V písomnej odpovedi bolo ďalej uvedené, že z celkovej situácie na trhu s nehnuteľnosťami v Bratislave sa ceny nehnuteľností medzi rokmi 2001 až 2003 zvyšovali. Ceny nehnuteľností v uvedenom

období rástli miernejším tempom ako v neskoršom období, medziročne možno hovoriť o 10-15 % náraste cien. Poklesu ceny by mohlo prísť len na základe zmeny, ktorá by individuálne mohla nehnuteľnosť znehodnotiť napríklad poruchou byte, poškodením predávanej nehnuteľnosti, ako aj iné znehodnotenie nehnuteľnosti.

Z listinných dokladov založených odporcom v konaní a to informácií Národnej banky Slovenska a novín SME že od roku 2002 do roku 2004 sa nadpriemerne zvyšovali hlavne ceny za 1 m² jedno a dvojizbových bytov. Z uvedených dôkazov vyplynulo, že možno zovšeobecniť, že ceny nehnuteľností určených na bývanie v podmienkach Slovenska od roku 2002 do roku 2004 pomerne prudko vzrástli /takmer o 60 %/ a v prvých dvoch štvrtrokoch roku 2005 došlo k ich poklesu v porovnaní s priemerom za rok 2004 zhruba o 13 %.

Z písomnej odpovede Správy katastra pre hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislavu doručenej súdu dňa 16. 5. 2001 vyplýva, že na liste vlastníctva č. 6633 bolo zapísané záložné právo v prospech Daňového úradu Bratislava I dňa 1. 12. 2001 na základe rozhodnutia o určení záložného práva Daňového úradu Bratislava I zn. 600/2300/169618/2001 zo dňa 26. 11. 2001 – PVZ č. 4286/01. V liste vlastníctva č. 6634 bolo zapísané záložné právo v prospech Daňového úradu Bratislava I dňa 1. 12. 2001 na základe rozhodnutia o určení záložného práva Daňového úradu Bratislava I zn. 600/2300/169613/2001 zo dňa 26. 11. 2001 – PVZ č. 4285/01. Obe záložné práva boli zrušené dňa 28. 5. 2003 na základe výzvy navrhovateľa v prvom rade, ktorej prílohu tvoril rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zn. 4Sž28-29/02 právoplatný dňa 28. 10. 2002.

Podľa ustanovenia § 1 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom štát zodpovedá za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, ktoré v občianskom súdnom konaní a v konaní pred štátnym notárstvom, v správnom konaní, ako aj v konaní pred miestnym ľudovým súdom, a ďalej v trestnom konaní, pokiaľ nejde o rozhodnutie o väzbe alebo treste, vydal štátny orgán alebo orgán štátnej organizácie (ďalej len „štátny orgán“). Štát zodpovedá taktiež za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu spoločenskej organizácie vydaným pri plnení úloh štátneho orgánu, ktoré na túto organizáciu prešli.

Podľa ustanovenia § 1 ods. 2 cit. zákona zodpovednosti podľa odseku 1 sa nemožno zbaviť.

Podľa ustanovenia § 3 cit. zákona ak nejde o prípady hodné osobitného zreteľa, možno nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím priznať len vtedy, ak účastník využil možnosť podať proti nezákonnému rozhodnutiu odvolanie, rozklad, námietky, odpor alebo sťažnosť.

Podľa ustanovenia § 4 ods. 1 cit. zákona nárok na náhradu škody nemožno uplatniť, dokiaľ právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, pre nezákonnosť nezrušil príslušný orgán. Rozhodnutím tohto orgánu je súd rozhodujúci o náhrade škody viazaný.

Súd v zmysle zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu vec prejednal a vo veci vykonal dokazovanie, keďže podľa právneho názoru odvolacieho súdu, ktorým je súd prvého stupňa viazaný, nárok navrhovateľov na náhradu škody bol uplatnený včas a nedošlo k jeho premlčaniu. Súd však na náklade vykonaného dokazovania návrh navrhovateľov ako nedôvodný zamietol, nakoľko na základe vykonaného dokazovania súd má za to, že neboli naplnené podmienky vzniku uplatnenej škody. Navrhovatelia nepreukázali príčinnú súvislosť medzi vznikom škody a nezákonným rozhodnutím Daňového úradu Bratislava I, na základe ktorého bolo zriadené záložné právo na ich predávané nehnuteľnosti, ktoré bolo zapísané na LV č. 6633, 6634, v dôsledku čoho nedošlo medzi navrhovateľmi a spoločnosťou E., s. r. o. k uzavretiu budúcej kúpnej zmluvy, predmetom ktorej by bol prevod vlastníckeho oprava nehnuteľností patriacich navrhovateľom za dohodnutú kúpnu cenu 8 800 000,- Sk. To, že navrhovatelia nehnuteľnosti v zmysle uzavretej kúpnej zmluvy s L. a. s. dňa 5. 6. 2003 odpredali za kúpnu cenu 6 717 000,- Sk, bolo ich slobodným rozhodnutím. V tomto prípade sa súd nemohol stotožniť s argumentáciu navrhovateľov, že ceny dvojizbových bytov respektíve, že ceny nehnuteľností poklesli v čase uzavretia kúpnej zmluvy s L. a. s. Z vykonaného dokazovania mal súd preukázané, že ceny predávaných bytov v čase keď navrhovatelia byt predali teda v období rokov 2002 a 2005 rástli. Navrhovatelia kúpnu zmluvu s Ludovou bankou a. s., predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam uzavreli dobrovoľne, mohli vyčkať na kupujúceho, ktorý by im pôvodne požadovanú kúpnu cenu vyplatil. Z vykonaného dokazovania mal súd preukázané, že navrhovatelia sa rozhodli nehnuteľnosti odpredať v rozhodnom období z dôvodu, že boli požiadaní veriteľmi o vrátenie pôžičiek a podľa názoru súdu z tohto dôvodu byt predali za ponúkanú cenu. V konaní bolo jednoznačne preukázané, že ceny nehnuteľností mali v rozhodnom období rastúcu tendenciu preto, ak navrhovatelia v prvom

a druhom rade predali nehnuteľnosť nevýhodne, táto skutočnosť nie jedným z atribútov pre vznik uplatňovaného nároku na náhradu škody. Súdu sa žaloba vzhľadom na obsah výpovede svedkyne D. B. javí ako hypotetická, nakoľko z jej svedeckej výpovede jednoznačne vyplynulo, že nedisponovala dostatkom finančných prostriedkov na kúpu nehnuteľnosti patriacej navrhovateľom a spoluprácu s pánom K. pri financovaní kúpy predmetných nehnuteľností, listinnými dôkazmi preukázať nevedela.»

Na základe uvedenej argumentácie krajského súdu, resp. okresného súdu ústavný súd konštatuje, že krajský súd, resp. okresný súd sa podrobne vyjadrili k otázke príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody.

O vzťah príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a škodou ide vtedy, ak škoda vznikla v dôsledku nesprávneho úradného postupu, t. j. ak je medzi nimi vzťah príčiny a následku, pri ktorom platí, že ak by nedošlo k nesprávnemu úradnému postupu, nevznikla by ani škoda. Z hľadiska príčinnej súvislosti v danom prípade bolo preto významné, či nesprávny úradný postup daňového riaditeľstva pri zriaďovaní daňového záložného práva bol podstatnou a rozhodujúcou príčinou toho, že sťažovatelia predali nehnuteľnosti za nižšiu sumu aká im vyplývala zo zmluvy o budúcej zmluve, a tým im vznikla škoda. Podľa názoru ústavného súdu postupoval okresný súd správne, keď zisťoval, ako sa pohybovala cena nehnuteľností za obdobie od uzatvorenia zmluvy o budúcej zmluve do uzatvorenia kúpnej zmluvy sťažovateľov s E., a. s., ktorej nehnuteľnosti predali, a tiež keď zisťoval dostatok finančných prostriedkov obchodnej spoločnosti E., s. r. o., ktorá mala na základe zmluvy o budúcej zmluve nehnuteľnosť od sťažovateľov kúpiť, a takým spôsobom skúmal reálnu možnosť predaja nehnuteľností za sumu uvedenú v zmluve o budúcej zmluve.

Ústavný súd poukazuje na to, že sťažnosť sťažovateľov je v podstate iba polemikou so zisteným skutkovým stavom okresným súdom na to, či bolo alebo nebolo možné predat' nehnuteľnosti po odstúpení od zmluvy o budúcej zmluve spoločnosťou E., s. r. o., za rovnakú cenu ako bola uvedená v zmluve o budúcej zmluve, resp. či by spoločnosť E., s. r.

o., bola alebo nebola schopná napriek potvrdenému nedostatku finančných prostriedkov na kúpu nehnuteľností v skutočnosti dohodnutú kúpnu cenu vyplatiť.

Ústavný súd v tejto súvislosti považuje za potrebné poukázať na to, že nie je ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva a skutkové a právne závery všeobecných súdov je oprávnený posudzovať z hľadiska ich ústavnej konformity iba vtedy, ak by boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody sťažovateľa (obdobne III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06). V namietanom rozsudku krajského súdu ústavný súd nezistil žiadne také dôvody, na základe ktorých by ho mohol kvalifikovať z ústavného hľadiska ako neakceptovateľný a neudržateľný.

Podľa názoru ústavného súdu v odôvodnení sťažnosťou namietaného rozsudku krajský súd, resp. okresný súd podali jasný a zrozumiteľný výklad aplikovaného právneho predpisu (zákona o zodpovednosti za škodu) a dostatočne vyargumentovali svoje meritórne výroky, keď uviedli, prečo podľa ich názoru neexistuje medzi nesprávnym úradným postupom a škodou príčinná súvislosť, ktorá zakladá nárok sťažovateľov na náhradu škody.

Sťažnosťou namietaný rozsudok krajského súdu, resp. okresného súdu je vnútorne logický, nie je ani prejavom aplikačnej a interpretačnej svojvôle, a taktiež ho nemožno označiť za arbitrárny, pretože podáva náležitým spôsobom vysvetľujúcu odpoveď na všetky podstatné otázky.

Vzhľadom na uvedené neexistuje z ústavnoprávneho hľadiska dôvod na to, aby sa spochybňovali právne závery obsiahnuté v namietanom rozsudku krajského súdu, ktoré sú primeraným spôsobom odôvodnené. Keďže namietaný rozsudok krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnený na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. Ú 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právnych názorov krajského súdu, resp. okresného súdu.

Keďže namietaný rozsudok krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnený na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. Ú 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právnych názorov krajského súdu. Ústavný súd tiež poukazuje na to, že krajský súd namietaným rozsudkom sťažovateľom neodoprel spravodlivosť, keď ich návrhu na náhradu škody v sume 2 083 000 Sk, ktorá im mala byť spôsobená nesprávnym úradným postupom daňového úradu a daňového riaditeľstva, nevyhovel. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s názorom krajského súdu nestotožňujú, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozsudku. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu (resp. na spravodlivý proces) stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok (IV. ÚS 245/2010).

V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej, alebo aj celkom nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06, IV. ÚS 158/2010). Právne závery krajského súdu uvedené v namietanom rozsudku však nevyvolávajú pochybnosti z hľadiska ich ústavnej konformity.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd vyhodnotil argumentáciu sťažovateľov odôvodňujúcu porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy namietaným rozsudkom krajského súdu ako nedostatočnú na to, aby na jej základe bolo možné v prípade prijatia sťažnosti na ďalšie konanie zistiť a preskúmať spojitosť medzi napadnutým rozsudkom a namietaným porušením označeného základného práva.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatoval, že medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a základným právom sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala, že mohlo dôjsť k jeho porušeniu, čo zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti v tejto časti pre zjavnú neopodstatnenosť.

6. K porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 3 ústavy rozsudkom krajského súdu

Podľa čl. 46 ods. 3 ústavy každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

Podstata základného práva na náhradu škody podľa čl. 46 ods. 3 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa náhrady škody spôsobenej v dôsledku nezákonného rozhodnutia alebo nesprávneho úradného postupu. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola označenému právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na náhradu škody vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy).

Inými slovami, právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu alebo jeho nesprávnym úradným postupom v zmysle čl. 46 ods. 3 ústavy nie je absolútne, ale v záujme zaistenia právnej istoty podlieha (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy) zákonným obmedzeniam upravujúcim predpoklady na jej uplatnenie.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti krajský súd podľa názoru ústavného súdu ústavne súladným postupom vyhodnotil a aplikoval na prípad sťažovateľov relevantné právne normy, na základe čoho dospel k záveru, že sťažovatelia nespĺňajú zákonné podmienky (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy) na uplatnenie si nároku podľa čl. 46 ods. 3 ústavy, pričom tomuto jeho záveru sa nedá vyčítať arbitrárnosť ani svojvoľnosť, takže v konečnom dôsledku nemohlo ani dôjsť k porušeniu čl. 46 ods. 3 ústavy.

Z uvedených dôvodov bolo potrebné sťažnosť aj v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších požiadavkách sťažovateľov uplatnených v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. marca 2012